

Generál M. A. Inostrancev:

Zápas vojenských doktrín ve světové válce 1914—1918.

(Dokončení.)

Březnová operace Němců.

(Náčrt 8.)

Ačkoli spojenecké letectvo bylo pánem ve vzduchu a zpravodajská oddělení denně studovala bohatý fotografický materiál, nepodařilo se ani Francouzům ani Angličanům objeviti skutečné německé přípravy, takže Angličanům hrozilo, že budou úplně překvapeni. Ale 20. března zběhli k Angličanům dva Němci a upozornili je na hrozící nebezpečí. Bylo rozhodnuto vyprovokovati Němce palbou těžkého dělostřelectva. Ale ačkoli bylo vypáleno několik set ran, německé dělostřelectvo mlčelo. Nastala osudná noc. Ve 2 hodiny ráno spustilo celé německé dělostřelectvo palbu, která trvala 6 hodin. Těžké a hrubé dělostřelectvo působilo proti opevněním a nepřátelskému dělostřelectvu, na které zvláště střílelo otravnými plyny, porušujícími mechanismus děl. Zákopy, úkryty, betonové stanoviště byla zasypávána minami.

Po 6 hodinách počala část německého dělostřelectva přenášeti palbu do hlubších částí nepřátelské posice. Rychlost tohoto přenosu měla býti 1 kilometr za hodinu. Současně skoro 1 milion mužů, rozdělených na 3 vlny, každá v síle 300.000 lidí, vyrazilo k útoku. Každá divise měla frontu užší než 1 kilometr. Padla první anglická linie a část druhé, Anglická pěchota utrpěla ohromné ztráty, dělostřelectvo padlo téměř všechno do rukou Němců. Důležitější však bylo, že byl zlomen anglický duch a vojíni, kteří padli do zajetí, vypadali jako lidé šílení. Německá lavina se valila dále vpřed. Situace se stávala nejvš těžkou. Levý bok francouzský byl obnažen. Vrchní velitel francouzských armád, generál Pétain, ihned nařídil přesun svých záloh na levé křídlo, utvořiv z nich armádní skupinu generála Humberta. Tato skupina dostala aktivní úlohu útočiti Němcům do boku a nedovoliti jim, aby postoupili do hloubky. Přes to německý postup neustává a dne 23. března dobývají Němci Péronne a Ham a 24. března překračují Sommu. Fronta spojenců se jaksí trhala na dvě části: anglickou a francouzskou, a jako v každé koalici válce hrozilo nebezpečí, že se v té chvíli uplatní odlišné zájmy spojenců.

Abychom si učinili jasnější představu o průběhu dalších událostí, musíme si všimnouti organizace vyššího velení u spojenců. Jak armáda francouzská, tak i armáda anglická a armády ostatních spojenců měly v čele své vlastní vrchní velitele a nebyly spjaty jedinou společnou vůlí.

Potřebného souladu operací dosahovalo se soustavou styku a spojení a skrze Vysokou radu obrany, která jakožto poradní sbor posuzovala otázky strategického rázu a podávala dobrá zdání kompetentních vojenských znalců o různých otázkách. Dokud byla od poloviny r. 1916 (období francouzské protiofensivy u Verdunu) až do března 1918 iniciativa operací v rukou Dohody, nepociťoval se tolik nedostatek jednotného velení. Příprava k operacím konala se po-

malu, soustavně, sháněly se potřebné síly a prostředky. Úlohy v operacích se rozdělovaly dávno předem. Jednotliví vrchní velitelé se spolu domlouvali. Úloha Vysoké rady obrany záležela značnou měrou v odstraňování a uhlazování třenic při těchto poradách. V čele výkonného výboru této rady byl generál Foch. Jeho osobnímu kouzlu a taktu děkují spojenci za včasné odstranění různých nedorozumění a třenic, ba i rozporů mezi nejvyššími veliteli spojeneckých vojsk.

Obraz se však docela změnil, když iniciativa přešla do rukou Němců. Úder vedený proti místu styku anglické a francouzské fronty a hromový rozvrat dvou anglických armád mohl se proměnit v celkovou katastrofu pro spojence. Bylo nutné učiniti ihned nějaká opatření, a to opatření rozhodná. Ale o těchto opatřeních bylo nutno se napřed dohodnouti. Snadné bylo ztratiti zřetel na společné zájmy a stavěti soukromé zájmy jedněch proti druhým. Angličané mohli na příklad dáti přednost krytí své základny Calais před zájmem krytí Paříže. I v tom případě, že se dosáhne dohody, ztrácel se čas vyjednáváním a rozhodnutí, která byla učiněna, měla ráz kompromisů.

Zdálo se, že osud již rozhodl o spojeneckých armádách, když se ke generálu Fochovi obrátili zástupci spojeneckých vlád a požádali jej o radu, jak napravit situaci a dostat se z této svízele.

Generál Foch dal klasickou odpověď. Jediný prostředek, který může situaci zachrániti, ba vyrvati Němcům vítězství z rukou, je uplatnění zásady jednotného, společného velitelství. Jestliže by byl k tomu vybrán on, sliboval, že nejen zarazí úspěchy Němců, nýbrž způsobí jim i konečnou porážku.

Jak jsme již v první části řekli, zastával Foch názor, že jak ve vedení boje, tak i ve vedení operací nutno rozeznávati tři fáze: 1. zahájení boje nebo operace, 2. vyčerpání protivníka, 3. zasazení rozhodujícího úderu. Podle jeho mínění dopouštělo se nyní německé velitelství hrubé chyby, že se hned pustilo do poslední fáze boje, do rozhodujícího úderu. Tento způsob operací je možný jen v některých zvláštních případech, jako na př. na počátku války, s tou podmínkou, že se protivník opozdil co do pohotovosti, nebo na válčích se slabě vyvinutou železniční sítí, jako na př. v Rusku a v Srbsku. Ale na západní frontě a ve 4. roce války byl takový způsob operací chybný. Úder bude zastaven a soustavné vedení boje k vyčerpání protivníka vezme německému velení volné zálohy a pak nastane chvíle k zasazení rozhodujícího úderu Německu.

Zatím co se takto vyjednávalo a generál Foch dokazoval nezbytnost jednotného velitelství, plynul život dále a Němci nutili spojence, aby se co nejdříve definitivně rozhodli.

24. března se převalila německá lavina již přes Sommu, 26. března obsadila Roye a tlačíc před sebou téměř zničenou V. anglickou armádu, pokračovala v postupu. Anglický vrchní velitel generál Douglas Haig prosil francouzského vrchního velitele generála Pétaína, aby mu poslal k vyplnění mezery, způsobené průlomem, 20 divisií, ale Pétaín mohl vrhnouti proti Němcům jen 12 divisií, které byly podle toho, jak docházely, dirigovány do prostoru Noyon—Roye—Ham. Tento úder do boku nutil Němce k střetným bojům

s frontou na jih a samočinně brzdil jejich pohyb. Nicméně německé síly byly také veliké, že vytvořivše celou skupinu na ochranu svého jižního boku, měly ještě desítky divísi k pokračování v postupu na západ. 26. března dobývají Roye a 27. obsazují Albert a Montdidier.

V okolí tohoto města dochází k epizodě příznačné pro moderní válku. Francouzské zpravodajské letectvo hlásí, že na frontě široké několik kilometrů není ani francouzských ani anglických vojsk: Angličané se již odpoutali a odešli a Francouzi nemohli ještě dorazit; zatím se německé proudy již blížily k tomuto úseku. Bylo nařízeno několika letkám (dohromady 80 letounů, z nich 20 bombardovacích), aby ihned provedly útok na tyto proudy a rozptýlily je, aby nemohly rozšířiti průlom. Tento úkol byl splněn; na Němce bylo shozeno 14.500 kg výbušin a vystříleno několik set tisíc kulometných střel. Proudby byly rozptýleny a úsek byl ubráněn ze vzduchu.

Zatím odpor V. anglické armády úplně přestal a její rozbité části ustupovaly na severozápad na Calais. Zdálo se, že Němci dosahují svého cíle a spojenci operovali každý zvlášť.

Od 23. do 26. března zasedala u štábu generála Pétaina v Compiègne Vysoká rada obrany. Zasedání se zúčastnil i zvláštní zmocněnec anglické vlády lord Milner, president republiky Poincaré, Clémenceau, generál Foch a Pétain.

Foch v přestávkách mezi poradami osobně navštěvoval štáby armád, seznamoval se se situací a zjišťoval síly i prostředky, které by mohly býti staženy z jiných úseků k odražení německého náporu. Na konec 26. března podepsali Angličané v Doullens úmluvu, podle které Foch měl koordinovati operace na celé západní frontě.

První prací generála Foché bylo změnění úkol vrchních velitelů francouzské a anglické armády. Oba generálové, Pétain i Haig, dostávají stejnou úlohu; krytí Amiens, zálohy vzaté z francouzské fronty stahují se do prostoru na jih od Amiensu, kde se tvoří armáda generála Debeneye. Posily, odeslané generálem Pétainem, utvořily druhou armádu generála Humberta. Obě armády, Debeneyova a Humbertova, byly podřízeny jednomu veliteli, generálu Fayolleovi, který dostal za úlohu krytí rovněž Amiens. Štáb Fayollův byl tam co štáb Fochův, v Bauvais. Fochův štáb měl v prvních dobách své činnosti všeho všudy 7 důstojníků a teprve později vzrostl na 21 lidí, čítajíc v to i styčné důstojníky, což je poměrně málo. Náčelníkem štábu byl generál Weygand, v nějž měl Foch velikou důvěru a který s ním pracoval již od počátku války.

Nyní byla všechna úsilí řízena jedinou společnou vůlí k jednotnému společnému cíli. Zatím přesunování francouzských záloh pokračovalo plnou parou. Dálo se po železnicích, na automobilech i pěšky. Dopravní způsobilost železnic byla napjata na nejvyšší míru — do soustředovacích prostorů dojížděl vlak každých pět minut. Na některých úsecích silnic projížděl každých 16 vteřin automobil. Pěchota bez trénů byla dopravována na automobilech, trény a dělostřelectvo dovážely se po železnici nebo šly pochodem. Každý jiný pohyb byl zastaven, a když německé armády dosáhly 27. března čáry Albert—Montdidier, narazily již na francouzská vojska, která jim zatarasila cestu na Amiens. Celý týden trvaly houževnaté boje, ale 4. dubna byl německý postup definitivně zaražen ve vzdálenosti 15 až 18 km od Amiensu.

Březnová německá operace se tedy nepodařila. Němci měli ohromné ztráty 250.000 lidí. Za příčinu nezdaru nutno především považovati to, že se Němci, ačkoli změnili formu úderu, zaměnivše obchvat průlomem, drželi v ostatní své doktríně starého a pro moderní válku nesprávného názoru — snažiti se ihned o hromový, rozhodující úder. Kromě toho země, v níž nyní musili útočiti, byla jimi samými soustavně zničena při ústupu na jaře 1917; proto nemohli přisunouti velké množství těžšího dělostřelectva a nepřátelské těžké dělostřelectvo působilo jim velmi značné ztráty. Je pravda, že se jim na konec podařilo dostat do posic děla největší ráže a střeliti z nich na Paříž, ale toto opatření, které Francouzům nepůsobilo vážných ztrát, dosáhlo místo paniky v obyvatelstvu francouzského hlavního města právě opačného výsledku: budilo nenávisť a připravovalo náladu mas k pokračování v boji a k pomstě.

Proti tvrdošíjně a ztrnulě doktríně německé postavil Foch svou doktrínu — vedení operací a bojů v duchu moderní války, t. j. vedení operací za účelem opotřebování protivníka a vyčerpání jeho záloh.

Nyní se Ludendorff rozhoduje zahájit novou operaci. Tentokrát bylo rozhodnuto uposlechnouti názoru prince Ruprechta a udeřiti směrem na Calais. Rána byla namířena na I. anglickou armádu generála Horna a na 2 vedle ní stojící portugalské armádní sbory. Útok mělo provést 500.000 lidí IV. a VI. německé armády. Byl zahájen 9. dubna na jihu od Armentières a 10. dubna na sever odtud. Způsob přípravy a provedení útoku byl podobný jako v březnové operaci, ale tentokrát Angličané projevili větší houževnatost a jednota velení se ukázala na způsobu přesunu posil. Pronikavý úspěch prvních dvou dní mění se čím dále tím více v pomalý postup Němců a zároveň přicházejí francouzské zálohy. Prosbu generála Haiga: vystřídati část jeho sil silami francouzskými Foch odmítá, neboť chce je mít jako pohyblivou zálohu. K ohroženému úseku bylo přesunuto 10 pěších a 3 jezdecké divise francouzské a 29. dubna je německá ofensiva definitivně zlomena, ovšem se ztrátou pruhu území, širokého 5—15 km a dlouhého 40 km.

14. dubna byl novou úmluvou spojenců generál Foch konečně jmenován „vrchním velitelem všech ozbrojených sil na západní frontě“. Ale ještě před tímto jmenováním počal Foch již uvažovati o protiofensivě a sbírat k tomu cíli zálohy na jih od Amiensu.

Němci se rovněž připravují k nové operaci a během příprav obou protivníků ubíhá téměř celý květen.

*

Za uplynulou dobu je práce generála Foche charakterisována za prvé houževnatým, ale mírně prováděným upevňováním vlastní moci, za druhé rozmanitými opatřeními k zvětšení sil a k vytvoření volných záloh, k zvýšení jejich bojové způsobilosti a technické výbavy.

Zvláště trval na urychlení přepravy a výcviku amerických vojsk a na rychlém zotavení anglických divisí, které utrpěly při březnové a dubnové německé ofensivě.

Němci, jsouce si vědomi toho, že v boji na vytrvání nemůže Německo a jeho spojenci soutěžit s Dohodou, rozhodují se znovu pokusit se o štěstí novou rozhodující ofensivou, domnívajíce se stále klamně, že takový úder je v moderní válce a s moderní technikou možný. Tentokrát si kladou cíl rozdrtití francouzské armády ze Champagne ve směru na Paříž.

Veškeré přípravy operace, zastření jich a oklamání protivníka byly provedeny tak obratně, že Francouzi byli překvapeni jak časem, tak místem útoku. Pro útok byl vybrán dosti slabě obsazený prostor Chemin des Dames, kde na frontě dlouhé 45—50 km bylo 8 francouzských a 3 anglické divise. Útok měly provést dvě německé armády, VII. a I.

27. května útočí Němci s trojnásobnou přesilou. Úder byl zcela neočekávaný a dal Němcům ze všech tří operací největší úspěch. Operace se rozvinula neobyčejně rychle a 4. dne dosáhly čelní německé jednotky Marny, postoupivše do hloubky 50 kilometrů. Zvláštní na této operaci bylo, že Němci vedli útoky v rozbíhavých směrech, aby co nejdříve roztrhli frontu. Při prvních zprávách o novém průlomů posílá Foch zálohy do prostoru Soissons a počíná stahovati své divise ze spojeneckých front. Tak bylo během 27. a 28. května převezeno na automobilech 12 divisí. Do 2. června bylo převezeno 19 divisí na automobilech a 14 divisí po železnici. Celkem bylo do 15. června v souvislosti se soustředěním zálohy převezeno na automobilech 63 divisí a po železnici 41 divisí.

Nicméně Foch, bera v úvahu rychlý postup Němců, nařizuje generálu Haigovi, aby dal k dispozici Pétainovi dvě anglické divise a vzal do zálohy ještě jeden armádní sbor, který by mohl být podle potřeby přesunut na francouzskou frontu. Na úpěnlivé prosby Haigovy, aby tato nařízení odvolal, oznamuje Foch názor, že svých rozkazů neodvolá, a požaduje, aby tyto síly byly co nejrychleji odeslány, poněvadž bude-li francouzská fronta rozdrčena a Paříž padne, bude válka prohrána nejen Francií, ale i Anglií.

Rychle dorazivší zálohy zastavily německý postup v prostoru Soissons, Château-Thierry a Remeš. Němci dosáhli břehů Marny na frontě 20 km. Do Paříže bylo ještě 60 km. Rychlý ústup Francouzů z uvedeného prostoru měl katastrofální ráz a Němcům se dostalo do rukou mnoho zajatců a válečné kořisti: množství dělostřelectva, všemožných skladů a nesklizené úrody z dobytého území. „Dlouhé Berty“ střelily na bezbrannou Paříž.

Ofensivy v červnu a v červenci, podniknuté potom Němci, mají pro ně samé již hrozivý ráz. Jejich síly a jejich energie počínají zřejmě slábnouti. Tyto ofensivy zeslabují ještě více jejich zálohy, které se již beztoho počaly rozplývati. Ale tvrdošíjná vůle Němců, kteří se nechtějí ohlížeti na moderní válečné podmínky, stále se ještě snaží dobýt rychlého a zdrcujícího úspěchu.

Mezi Montdidier, Noyon a Compiègne utvořil se ve francouzské frontě výběžek a německé vrchní velitelství si vytklo za nejbližší úkol jej odříznouti. Tato úloha byla svěřena XVIII. německé armádě, která měla zahájit ofensivu 7. června. Ale do té doby nebyl ještě dokončen přesun těžkého dělostřelectva.

Zatím však Francouzové včas zpozorovali přípravy k ofenzivě a učinili opatření, aby Němcům zamezili úspěch. Dělostřelectvo bylo staženo dále dozadu. Hlavní odpor byl přenesen na druhou posici. Na jihu od Montdidier byla soustředěna silná skupina 5 divísi pod velením nejvyššího energického generála Mangina, určená k protiútoku do německého boku.

9. června prorážejí Němci francouzskou frontu a do 11. června postupují dosti úspěšně, mají však ohromné ztráty. Když přišel protiútok Manginův, ztrácí tento výběžek a útok zmirá. Nastává znova klid, který trvá celý měsíc. Oba protivníci se připravují, ale Němci napínají již své poslední síly.

Vytknuvše si za úkol dobýti Remeše, nasazují útok tří armád: VII. mezi Château-Thierry a Remeší a I. a III. na východ od Remeše.

Na frontě generála Gourauda postoupili jen do nepatrné hloubky a byli odrazení s ohromnými ztrátami. Na západě však, kde stály italské divise, měli Němci úspěch, překročili Marnu, ale byli na jejím jižním břehu zastaveni francouzskými zálohami. Německé útoky slábly a postup byl čím dále tím méně hluboký. Generál Foch usoudil, že jeho přípravy jsou skončeny a že se končí období vyčerpání protivníka; přidržuje se pevně své doktriny, rozhodl se připravit rozhodující úder. Energicky provedenou operací bere nepříteli iniciativu z rukou a nepouští ji již až do konce války.

*

Již dlouho předtím, než zahájil ofenzivu, postaral se Foch o to, aby připravil své podřízené na myšlenku, že toliko ofenziva povede na konec k vítězství. Nejen sám studoval situaci, ale vyžadoval toto studium i u štábů skupin armád.

Generálové Foch i Pétain měli spolu několik porad, na nichž byl postupně vypracován plán budoucí bitvy.

Bylo rozhodnuto ponechat počáteční iniciativu Němcům a teprve v období jejich největšího úsilí v postupu na jih měl jim být zasazen rozhodující úder ve směru od západu na východ.

Úmyslem bylo svinouti německou frontu ve směru na Château-Thierry a Remeš. Úder měl vyjít ze zalesněného prostoru Villers-Cotterets (náčrt 9) ve všeobecném směru na Aartennes.

V zalesněném prostoru byly skrytě soustředěny dvě armády generála Mangina a Degoutta, v síle dohromady 470 praporů a 742 tanků.

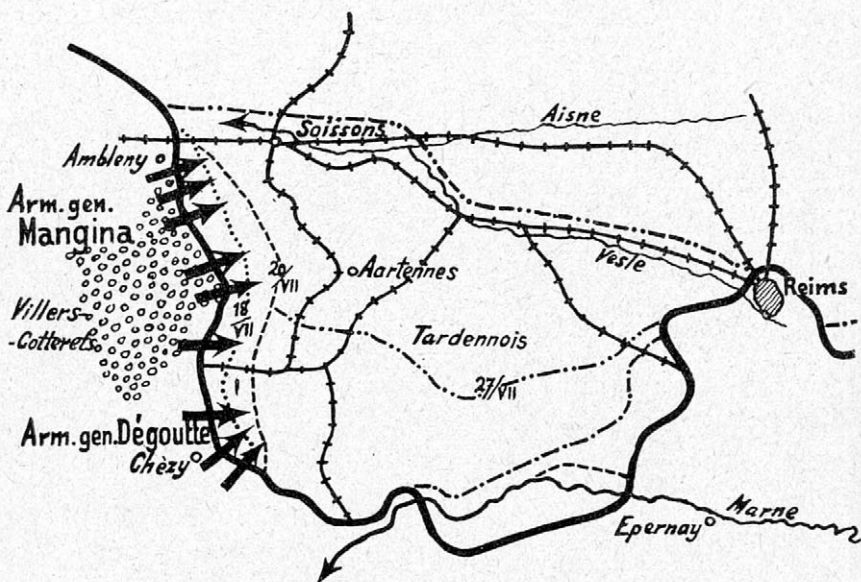
Poměr vzdušných sil obou protivníků byl již takový, že i když se Němcům někdy podařilo proniknout letadly hluboko do francouzského týlu, nemohli konati pravidelný a nepřetržitý letecký průzkum nepřátelského pásma. Tato převaha byla již na straně spojenců.

Zatím Ludendorff vida, že se úspěch u Remeše končí, uznal znovu, že se pokus o průlom nepodařil, a klade si nový cíl: opakovati nápor na Calais. Začíná se přesun záloh i těžkého dělostřelectva k severu a sám Ludendorff odjíždí v noci se 17. na 18. července k štábu korunního prince Ruprechta.

Zatím tedy co se Foch připravuje zasaditi neočekávaný a strašný úder na nejbolavější místo nepřítelovo, ten, opustiv starý směr

útoku a zvoliv si nový, snaže se stále dosáhnouti rychlého rozhodnutí, stahoval síly a obracel svou pozornost k druhému vzdálenému směru. To bylo ovšem tak, jako by se tonoucí chtěl chytiti rozpáleného železa!

Doktrina, odpovídající moderní válce, počala již porážeti doktrinu starých úspěchů, uváděnou ve skutek se slepou tvrdošíjností bez ohledu na požadavky moderní války.

Náčrt 9.

Na úsvitě 18. července počala se červencová ofensiva Dohody po nejvýš prudké, ale krátké dělostřelecké přípravě. Po druhé hodině ranní zahájily nevídané šiky ofensivu proti německým posicím. Postupovaly tanky, provázené řídkými rojnicemi pěchoty. Na frontě 30 km postupovalo 742 tanků.

Nicméně již 19. července doporučuje Foch generálu Pétainovi, aby připravil všeobecnou ofensivu na frontě Château-Thierry, Remes.

Stále vzrůstající palba francouzská poutá německou frontu a pomalý, ale nepřetržitý postup Francouzů k východu přetíná zadní komunikace německé fronty.

Němci počínají k bojišti přitahovati zálohy. V svém týlu měli pro novou úpornou obranu výhodný terén — výšiny Tardennois — a bylo nutno stáhnouti sem nové síly a bojové prostředky, aby bylo lze klásti tam nový odpor.

Francouzi, kteří dobře ocenili význam výšin Tardennois, dávají svému letectvu úkol: znemožniti soustředění velkých německých sil v tomto prostoru.

Nad terénním pásmem dlouhým 45 km měly neustále létat četné letky, v celkové síle 1000 letounů, které odlétaly podle určitého programu, stoupaly do určité výšky a podél přesně stanovené dráhy postřelovaly nepřítele z kulometů a zasypávaly jej pumami.

Němci vyslali k tomuto prostoru rovněž své letectvo s úlohou, zajistiti rozvinutí a usazení vojsk na výšinách Tardennois. Došlo k přechetným bojům ve vzduchu. Francouzi srazili celkem 297 německých letounů, svrhli na německé zálohy 450.000 kg výbušin a několik milionů střel.

Proto se nepodařilo Němcům udržeti se na planině Tardennois 27. července, a do 4. srpna se zachycují teprve na řekách Aisne a Vesle.

Vítězi padlo do rukou 35.000 zajatců a 700 děl.

Otázka doplňování vojska stala se v německé armádě tak nálehavou, že bylo rozhodnuto nedoplniti všechny divise, nýbrž jenom 10, a to divisemi, které nejvíce utrpěly.

Německá armáda počala zřejmě táti!

7. srpna byl generál Foch jmenován maršálem Francie.

24. července svolává Foch vrchní velitele armád a vykládá jim další plán války.

Nepříteli byla již iniciativa vyrvána z rukou. Nyní nelze ji pustiti až do konce války. Proto je třeba čím dále tím více rozšiřovati prostor operací.

Účelem dalších operací je definitivně opotřebovati německé zálohy a připravit smrtelný úder.

Časově se dělí operace na bližší a pozdější.

Bližší operace mají míti za účel zajištění 1. železnice Paříž—Avricourt a 2. železnice Paříž—Amiens—Calais.

Pozdější operace budou zahájeny teprve tehdy, až se podaří operace bližší. Dojde k nim pravděpodobně na podzim a budou míti rozhodnější ráz; v čem však budou záležeti, nelze prozatím předvídati.

3. srpna dochází k osobní schůzce maršála Focha s generálem Haigem. Při této schůzce se Foch přesvědčuje, že přípravy k ofenzivě jsou skončeny a se zahájením útoku se počítá 8. srpna.

V té době zuřila dělová palba na celé spojenecké frontě, ale úder měl býti zasazen v docela novém směru.

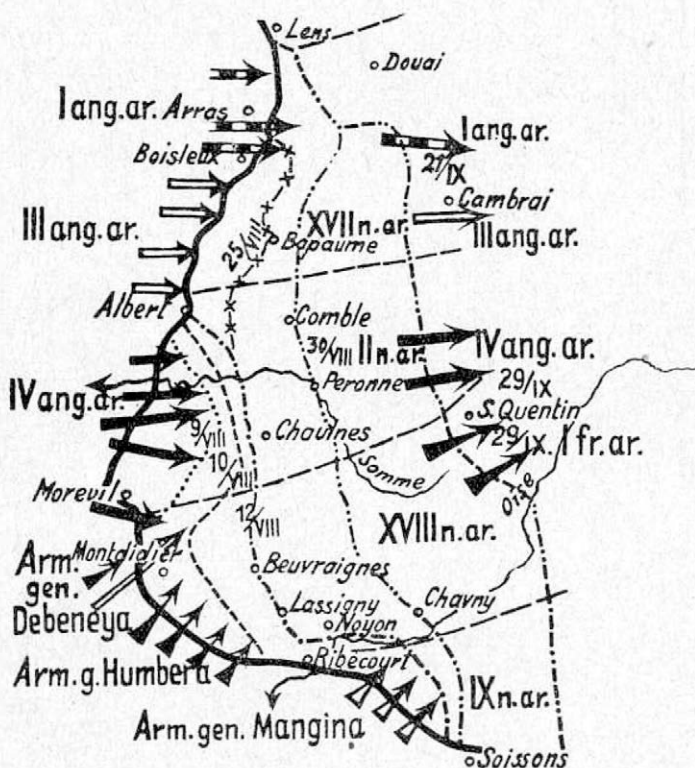
8. srpna útočí generál Haig na Němce IV. anglickou armádou (náčrt 10). 9. srpna rozšiřuje frontu útoku I. francouzská armáda Debeneyova. 10. srpna se rozšiřuje útok ještě více k východu až po Noyon ofensivou armády generála Humberta.

Úspěch je ještě větší než v červenci. Bylo zajato 40.000 nepřátel a 700 děl. Do zajetí se vzdávají celé německé divise.

Ale maršál Foch dal generálu Haigovi pokyny, aby pospíchal s ofensivou 18. srpna III. anglickou armádou ve směru na Bapaume. Haig žádá o odklad ofensivy do 21. srpna a Foch souhlasí, ale aby jej pobídl, vymohl mu vyznamenání medailí „za vojenské zásluhy“. A fronta ofensivy se stále rozšiřuje!

20. srpna útočí armáda Manginova a zajímá 8000 nepřátel a 100 děl. Foch zpravuje Haiga o tomto úspěchu a vyslovuje přesvědčení, že i on bude míti zdar. 21. srpna útočí III. anglická armáda

ve všeobecném směru na Cambrai. Při tom se užilo nové metody. Po energické dělostřelecké přípravě vyrazily pod ochranou dýmových clon malé tanky a snažily se proniknouti co nehlouběji do nepřátelského postavení, aby tam bočnou palbou i palbou zezadu ochromily manévrovou schopnost Němců. Tento způsob učinil na protivníka veliký dojem.

Náčrt 10.

K 30. srpnu Němci ustupují na celé čáře k t. zv. Wotanově posici.

Ale 2. září Angličané silným tankovým útokem prorážejí i tuto frontu na sever od Cambrai a 9. září ustupují Němci k posici Siegfried.

Tak se stalo, že všechny bližší operace, Fochem zamýšlené, byly uskutečněny. Zbývá nyní jen odstranění výstupek fronty u St. Mihiel.

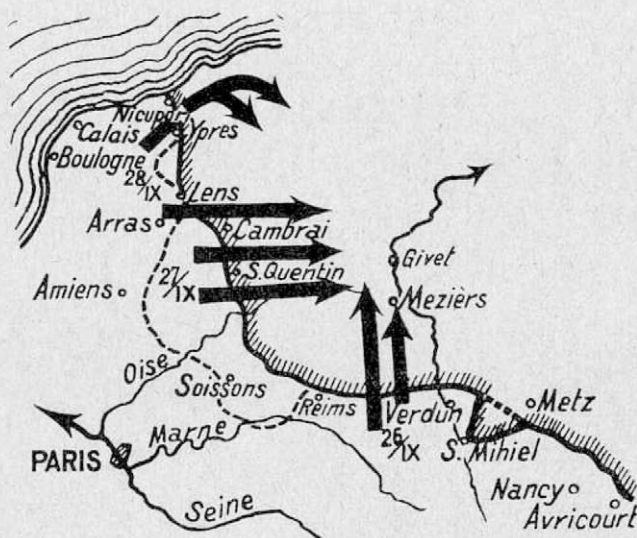
2. září po poradě s generálem Pétainem a generálem Perschin-gem, vrchním velitelem amerických vojsk, dává Foch nové úkoly (náčrt 11). Americká armáda má 10. září odstraniti klín nepřátelské fronty u St. Mihiel a kolem 20.—25. září má útočiti ve směru na Mézières, kryjíc se na východě řekou Mósou.

Ve středu mají francouzské armády svrhnouti protivníka s posic Aisne-Ailette.

Anglické armády pokračují v útoku od západu na východ a mají zahrnati protivníka z fronty St. Quentin—Cambrai ve směru na Mézières a Givet.

Namířiv oba křídelní útoky na Mézières, svírá Foch protivníka do kleští.

Tak se bitevní pole rozšiřuje až po Verdun. Ale maršál Foch snaží se rozšířiti je až po La Manche, za tím účelem, aby obchvátíl pravé křídlo Němců.

Náčrt 11.

Směrnicemi z 8. září určuje pro tento úder celou belgickou armádu, II. anglickou armádu, tři francouzské divise, velké množství těžkého dělostřelectva a francouzský jezdecký sbor, vše pod společným velením belgického krále. Foch sám odjíždí do Belgie a 9. a 10. září v štábu krále Alberta rozbírá se a stanoví plán operací. Na přání krále Alberta, aby měl za náčelníka štábu francouzského generála, je k tomuto úřadu určen generál Degoutte, který přišel s celým svým armádním štábem.

12. září se provádí skvěle útok na výstup u St. Mihiel současným úderem Američanů z jihu na sever a Francouzů od západu na východ. Bylo zajato 15.000 nepřátel. Němci byli odrazeni na zadní posice a tam očekávali další útok. Ale další údery budou zasazeny na docela jiných místech.

Maršál Foch, rozšiřuje čím dále tím více prostor operací, neustále si všímá i ostatních válčišť. Nejednou a s důrazem navrhol italské armádě, aby zahájila ofensivu. Když však byla ofensiva zamýšlená vrchním velitelem na italské frontě, generálem Diazem, na den 1.—2. září, opět odložena, uchýlil se Foch k politickému tlaku na italskou vládu. Na soluňské frontě trval klid již přes rok. Podle celkového plánu byla 15. září spojenými vojsky srbskými a francouzskými poražena nepřátelská fronta a neobyčejně energicky vedená operace donutila Bulharsko za dva týdny k separátnímu míru. Bulharská vojska se částečně vzdávají v masách do zajetí, částečně spěchají do vlasti, opouštějíce Srbsko. Zbývající vojska rakousko-německá ustupují k severu, jsouce energicky pronásledována Srby a francouzským jezdecktvem. V krátké lhůtě bude Rakousko-Uhersko ohroženo od jihu vtržením vojsk soluňské fronty na půdu monarchie.

Význam událostí, které se zběhly na této frontě, nejlépe vyniká ze slov, které zvolal císař Vilém, když se dověděl o průlomu fronty: „Snad nezpůsobí tento útok 60 tisíc Srbů, že prohrájeme válku?“

Němci zvlášť přivážejí posily z Ruska, aby znovu zřídili frontu třeba na Sávě nebo na Dunaji.

Maršál Foch, jsa přesvědčen, že věc dospívá k svému logickému závěru, obrací pozornost Clémenceauovu na nutnost vypracovati včas podmínky příměří a stanovití základní věci pro budoucí vyjednávání o míru.

V jeho štábu se nejvšíc pozorně sledoval početní stav německých sil a znázorňoval se na diagramu třemi křivkami: první znázorňovala číselné přeměny německých bojových počtů, druhá počet volných záloh a třetí počet záložních jednotek, kterých ještě nebylo použito k doplnění.

První čára zůstávala dlouho vodorovná, ukazujíc zlomy jen v období velkých operací a v období úpadku ruské fronty. V poslední době počala již klesati. Druhá a třetí čára klesala zvolna, ale jistě. Příliv čerstvých sil z Německa beze sporu klesal, ještě rychleji však klesalo množství volných záloh. Zato stoupal počet zběhlů!

Německé zálohy vysychaly.

Maršál Foch, dověděl se, že se dávají zajímatí celé oddíly, vyslovil již 9. srpna přesvědčení, že k vítěznému konci války dojde ještě v roce 1918.

Studuje nyní pozorně situaci, naznačil maršál Foch na onom diagramu tužkou bod, kterým předvídal teoreticky onen okamžik, kdy odpor Němců bude definitivně zlomen. A zmýlil se jen o 6 dní!

Zatím se události rychle vyvíjely.

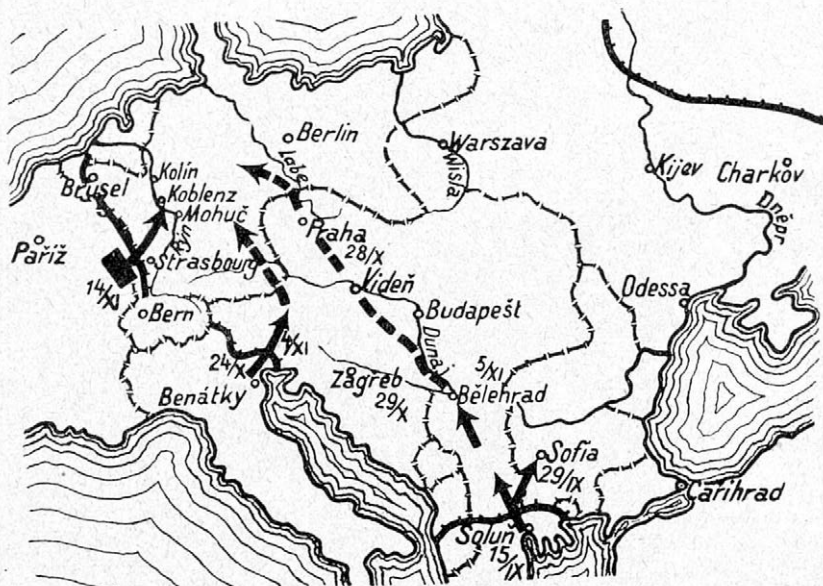
Do Fochova štábu sjížděli se všichni vrchní velitelé a tam bylo uznáno, že příprava je u konce a že lze dáti rozkazy k zasazení nových postupných úderů (náčrt 11).

26. září začínají Francouzi a Američané ofensivu na levém břehu řeky Mósy. 27. září útočí Angličané a Francouzi ve směru na Givet. 28. září zahajují Belgičané, Angličané a Francouzi ofensivu ve Flandřích.

V prvních dnech října prorážejí spojenci Hindenburgovu posici, zajímají 40.000 Němců a dobývají více než 500 děl. Průlom ve Flandřích se vyvíjí a dává kořist 11.000 zajatců a 350 děl.

Německé zálohy se čím dále tím více vyčerpávaly. 15. června bylo jich 81 divisí, 12. září jenom 48 divisí a k 1. říjnu již jen 14 divisí.

Duch vojska rovněž velmi silně klesl. Bylo znáti všeobecné přání, aby se válka skončila, a ježto vláda v ní chtěla pokračovati, rostla nezadržně nespokojenost s ní. Generál Ludendorff podal hlášení polnímu maršálu Hindenburgovi a oba se přesvědčili, že v oboru strategie nelze očekávati rozhodnutí, i trvali na tom, aby se co nejrychleji uzavřelo příměří.

Náčrt 12.

Vnitřní politika Německa bloudí. Kancelář Bethmann-Hollweg odstupuje a na jeho místo přichází princ Max Badenský. Vláda činí ústupky levicovým stranám, ale chce pokračovati v boji.

Maršál Foch, věren své doktríně, plně vyhovující podmínkám moderní války, soudí nyní, že druhé, dlouhé období boje vyčerpávacího je ukončeno a že nastal okamžik rozhodujícího úderu.

Tento úder bude zasazen v docela novém směru (náčrt 12), totiž mezi Metami a švýcarskými hranicemi ve směru na Luxemburg. Odtud vzali Němci vše, co mohli, a zanechali tu jen 30 slabých divisí (17 na frontě, 13 v záloze). Proti nim nasazuje maršál Foch 70 divisí, 3000 děl a 300 tanků. Kromě toho však má Foch po ruce ještě zálohy z nově postavených francouzských jednotek a z vojsk amerických v celkovém počtu 100 divisí!

Tento pohyb přivede spojení do Alsaska válkou dosud netknutého a k přechodům přes Rýn rychleji, než se tam mohou dostat Němci, ustupující pod tlakem spojenců.

Ale šíře záměru se tím nekončí. Vojska soluňské fronty, rychle rozšiřující úspěch, dobývají 2. listopadu Bělehradu a 5. listopadu přecházejí Dunaj.

Morálně otřesené rakousko-uherské armády byly konečně 24. října napadeny protivníkem na italské frontě, jejich postavení bylo na několika místech proraženo a rakousko-uherská vojska se dala na ústup.

28. října Československo a 29. října Jugoslavie prohlásily svou nezávislost, jejich kontingenty počaly odjížděti domů a 4. listopadu podepsalo rakousko-uherské velení příměří.

Podle podmínek tohoto příměří celá rakousko-uherská železniční síť musí býti dána k dispozici spojencům k přesunům vojsk z italské a soluňské fronty do jižního Německa. Tak operace hlubokého strategického obchvatu ustupujících německých armád mohla býti snadno dovršena úplným jich obklíčením na německé půdě.

V Německu propukla revoluce.

Již čtvrtý měsíc se bez přestávky bojovalo. Téměř na celé frontě, kromě Alsaska, německé armády ustupovaly a 14. listopadu chce maršál Foch provést rozhodující úder.

Ale 7. listopadu, jak známo, přešli němečtí parlamentáři francouzskou frontu s prosbou o příměří. Podmínky příměří byly nejvyšší těžké pro Německo, ale sekretář Reichstagu, čtoucí tyto podmínky, dodal, že dostali rozhodnutí polního maršála Hindenburga tohoto obsahu: „ať jsou podmínky příměří sebe těžší, nutno na ně přistoupiti, neboť v opačném případě budou zbytky německé armády zajaty“.

11. listopadu bylo příměří podepsáno a velická světová válka, trvající čtyři leta a téměř čtyři měsíce, se skončila.

*

Jak v pohybné, tak i posíční válce zvítězila francouzská vojenská doktrina nad německou.

Německá doktrina v osobě Ludendorffově změnila své metody jenom co do fronty, odřeknuvši se obvyklé snahy o Canny a zaměnivši ji průlomem. V ostatním zůstávala beze změny až do konce války.

Snažíc se o zdrcující úder rázem, přenesla německá doktrina, která hověla metodickému německému duchu, majícímu smysl pro organisace, ale zároveň není dosti pružná a libuje si v receptech, celé těžiště na přípravu operace; v tomto směru dala velmi poučné vzory zvláště, co se týká přípravy k březnové ofenzivě. Ale v oblasti tvůrčí, umělecké, jakož i ve válce pohybné, nedala německá doktrina nic. Měnily se jen směry, ale způsoby boje byly vždy tytéž.

Němci, řídicí se dobrými šablonami, byli stále věrni sami sobě a nestačili stále tvořiti nové a nové formy.

Francouzská doktrina, vyžadující tvůrčí práce v rozhodnutí i ve způsobech boje, neustále se vyvíjela pod tlakem situace.

S počátku vlivem podrobného studia materiálu o minulých operacích byly vypracovány metody za účelem kladení nepřekonatelného odporu. A vidíme, jak těžkopádné a pečlivě připravené německé

úderý ponenáhlu slabby, narazivše na skutečně nepřekonatelný odpor. Německé útoky v měsíci červnu jsou Francouzi přímo pohlcovány a ohromné soustředění sil na německé straně vede jen k ohromným ztrátám nepřátelskou palbou.

Neméně plodnou a skvělou se ukázala práce francouzského ducha v osobě maršála Focha a v oboru vlastního vedení vojsk.

Maršál Foch, nesnaže se o rychlý a zdrcující úder, ježto neodpovídá charakteru moderních operací, zasazuje protivníku soustavně úder za úderem, vyčerpává jeho zálohy i pozorně sleduje stav jeho ducha. Jakmile se objevují příznaky morálního rozkladu, činí čím dále tím smělejší rozhodnutí. Lhůty potřebné k přípravě operací se stále zkracují a v některých případech není těchto lhůt vůbec.

Protivník po nepřetržitých čtyřměsíčních bojích je roztažen, připoután, zbaven energie, volných sil i schopnosti odvrátiti úder nebo se mu vyhnouti — a současně triumfující vítěz připravuje úder, který jak svou silou, tak i směrem převyšuje všechny, které byly předtím.

Činí se všechna opatření k nepřetržitému a rychlému rozvinutí tohoto smrtelného úderu..., ale několik dní před zahájením operace podpisuje se příměří, „neboť“ v opačném případě budou zbytky armády zajaty“.

V tomto přiznání protivníkově skrývá se nejlepší ocenění největší operace všech dob a národů, kterou Francouzi vděčně pojmenovali „La grande bataille de Foch“.

Vojenství u nás a v cizině.

—mir:

Nová úprava výhod pro ty, kteří vykonali vojenskou přípravu v Polsku.

(Viz článek škt. V. Kretschmera ve VR. 1930, čís. 11.)

Vojenská příprava mládeže je v Polsku, jak známo, dobrovolná. Za účast jsou přiznávány za činné vojenské služby těm, kteří mají za sebou jeden neb oba stupně vojenské přípravy, různé výhody. Během času se ukázalo, že dosavadní výhody, jež byly stanoveny už před několika lety, nejen nepostačují, ale ani nevyhovují. Státní ústav tělesné výchovy a vojenské přípravy, přičleněný k ministerstvu vojenství, zpracoval proto zkušenosti několika posledních let v návrhu, jenž předvídá pro příště toto:

1. Výhody pro brance:

Výhody pro mládež, jež má vojenskou službu teprve před sebou, dělí se na t. zv. privileje a na zkrácení presenční služby.

Privileje (drobné výhody, jako přednost při vysílání do poddůstojnických škol, při udělování dovolených a j.) patří těm, kteří mají vysvědčení I. stupně vojenské přípravy (výcvik jednotlivce); zůstávají celkem stejné, jako byly dosud.

Zkrácení presenční služby má být však nyní udělováno zásadně jen jako trvalá dovolená před ukončením presenční služby a ne, jak se dosud tu a tam (hlavně u pěchoty) dalo, že branci byli povoláváni k presenční službě později, až když výcvik nováčků byl v proudu. Že se dvojí nástup nováčků v krátkém intervalu za sebou nemohl osvědčit, je na bíle dni. Předpoklad, že osoby, které mají za sebou předvojenský výcvik, dohoní nebo vlastně že snad budou, i když